ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 160 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 17 ՓԵՏՐՎԱՐ 1855

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գինն է . . . . 120 ղրշ.
Վեցամսեայ „ . . . . 65 „
Եռամսեայ „ . . . . 35 „
Մէկ ծանուցումը տողէն 40 փարա է :
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
Ստորագրութիւնները ամէն ամսոյն 1 էն եւ 16էն կը սկսին :

Դուրս երեւալիք լրագիրներուն համրուն ծախքը ամէն մէկ թիւին համար 20 փարա է :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն, խմբագրին պէտք է ուղղուի : եւ ասոնց համրուն ծախքը ղրկողին վրայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 17 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԸՐԸՄԷՆ ԵԿԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ հինգշաբթի անգղիական Պէնճէ շոգենաւը Գըրըմէն մայրաքաղաքս գալով, կայսերական զօրաց մէկ փառաւոր յաղթութեան լուրը բերաւ :

Ահաւասիկ այս յաղթութեան վրայօք եկքէն առնըւած մանրամասն տեղեկութիւնները :

Ամսոյս 5ին առաւօտուն կանուխ՝ երսուն հազարի չափ ռուսաց բանակ մը 80 թնդանօթով Եէօզլէվէի վրայ գնաց եւ անմիջապէս պատերազմի սկսաւ :

Օսմանեան զօրքերը՝ բարձրապատիւ Իսմէր փաշային առաջնորդութեամբը թշնամեաց դէմ ելան, եւ անանկ աղէկ դիմացան որ, ռուսերը երկու անգամ Եէօզլէվէի վրայ յարձակեցան ու ետ քշըւելէ ետեւ, ցորեկուան ժամը 5ին միջոցները ետ քաշըւեցան հինգ հարիւրէն աւելի մարդ թողելով գետնին վրայ : Տարած վիրաւորներուն թիւը ասոր կրկնապատիկը կը հաշուեն :

Կայսերական զօրքերը 21 գերի եւ քանի մը թնդանօթ առեր են ռուսներէն :

Այս պատերազմին ներկայ գտնըւող անգղիացի եւ գաղղիացի զօրականները՝ համաձայնութեամբ կը գովեն Օսմանեան կայսերական զօրաց ցուցըցած անվեհերութիւնն ու քաջութիւնը : Քաղաքին պարիսպներուն ետեւը կեցած ըլլալով՝ հարկաւ քիչ մարդ կորսնցուցին, որոնց թիւը հարիւրի չափ կը հաշուեն : Երկու հարիւրի չափ ալ վիրաւոր ունեցեր են : Մեռնողներուն մէջ են եգիպտական բաժնին հրամանատար Սէլիմ փաշան, եւ գնդապետ Ռիւսթէմ պէյը : Վիրաւորեալներուն մէջ են Փէրիք Իսմայիլ փաշան, լիվա Սիւլէյման փաշան եւ գնդապետ Հիւսէյին եւ Արիֆ պէյերը :

Դաշնակից զօրքերը՝ որ Եէօզլէվէի մէջ քիչուոր են, անոնք ալ Օսմանեան զօրաց պէս քաջութեամբ երեւելի եղան :

Գաղղիացի սպայ մը եւ տասնեւերկու զինուոր կեանքերնին կորուսին : Անգղիացւոցմէ ալ քանի մը հոգի մեռան :

Եէօզլէվէի առջեւ գտնըւած անգղիացւոց պատերազմական նաւերն ալ քաղաքը պաշտպանելու գործակից եղան, եւ կայսերական զօրաց յաջողութեանը մեծապէս նպաստեցին շատ ռումբ արձակելով թշնամիներուն վրայ :

Այս պատերազմին լուրը Սեւաստոպոլ դաշնակից զօրաց բանակը հասնելուն պէս՝ երկու շոգեշարժ փրգատ ու քանի մը թնդանօթանաւ մակոյկ Քամիշէն Եէօզլէվ խրկըւեցան :

Քանրօպէր զօրապետը՝ աս պատերազմին վրայօք առած տեղեկութիւններուն եւ հասած յայտարարութիւններուն մէջ՝ օսմանեան կայսերական զօրաց արիական վարմունքին վրայ մեծ գովութիւններ կ'ընէ, եւ մասնաւորապէս կը ցաւի Սէլիմ փաշային մահուանը վրայ, որ գնտակով մը կուրծքէն զարնըւելով մեռաւ : Այս Սէլիմ փաշան՝ Եգիպտոսի զօրաց ամենէն ընտիր հրամանատարներէն մէկն էր եւ շատ սիրելի էր բարձրապատիւ Սայիտ փաշային՝ ունեցած զինուորական հմտութեանն ու քաջութեանը համար :

——

Սեւաստոպոլէն փետր. 8 թուով հեռագրեալ լուրերը կը գրեն մայրաքաղաքիս գաղղիերէն Ժուռնալ լրագրին :

Թէպէտեւ քանի մը օրէ 'ի վեր ձիւնն ու հովը սաստիկ նեղութիւն կուտան մեզի, այսու ամենայնիւ շատ հաւանական է որ Ռուսերը բաւական չսեպեն աս ամսէն անգամ Եէօզլէվէի վրայ յարձակիլը · բայց ճամբաներուն վիճակին նայելով, չկարծըւիր որ կարող ըլլան մեծ զօրութիւն քալեցընելու Եէօզլէվէի վրայ : Սակայն Մէնչիքօֆ իշխանը մեր շրջակաները պարպեց, ու մեզ խաբելու չափ քիչ մը զօրք ձգեց, երբոր բուն ռուսաց բանակը հեռուն կը ժողվըւէր՝ անշուշտ Եէօզլէվէի վրայ քալելու համար :

Մեր կողմէն ալ զօրաց մեծ շարժումներ կ'ըլլան : Ամսոյս 3ին գաղղիացւոց վեցերորդ զօրաբաժինը՝ որ Քամիէշի ծոցին վրայ նստած էր՝ ելաւ անկէց : Ամսոյս 6ին ու 7ին ութերորդ զօրաբաժինը եւ իններորդէն հատածները նոյնպէս Քամիէշէն ելան ու դէպ 'ի Ինքէրման առաջ քալեցին :

Չէրնայա գետին միւս կողմը բլուրներուն վրայ ռուսերը աշտարակ մարտկոցներ (թապեա) շինեցին : Աս մարտկոցներն ու Մալաքոֆի աշտարակին թնդանօթները՝ որ Քամիէշի ծոցին վրայ կ'իյնային, մինչեւ գետը տարածըւած բոլոր հովիտը (եայլա) կը ռմբակոծեն :

Դաշնակից սպարապետները որոշեցին որ աս աշտարակը առնըւի, եւ գաղղիական վեցերորդ զօրաբաժինը՝ որ մինչեւ հիմա ճամբայ շինելու տաժանելի աշխատութիւններուն կ'զբաղէր, մէկդի առնըւեցաւ ու վերջիշեալ Մալաքոֆի աշտարակը կանոնաւոր կերպով պաշարելու եւ անոր բոլորտիքը պէտք եղած խրամները (խէնտէկ) փորելու յանձնըւեցաւ :

Փետրվար 4 ին առաւօտ՝ ռուսերը Չէրնայայի մարտկոցներէն սաստիկ կրակ մը սկսան անգղիացւոց մարտկոցներուն դէմ : Ռմբակոծութիւնը բոլոր օրը եւ հետեւեալ գիշերը շարունակեց առանց արդիւնք մը ունենալու :

Ռուսերը աս կողմէն դուրս ալ յարձակեցան քիչ զօրութեամբ, բայց քանի մը վայրկեանի մէջ նորա ետ քշըւեցան : Կ'երեւի որ դաշնակիցներուն դիտաւորութիւնը իմացած ըլլալով, կ'ուզէին վեցերորդ զօրաբաժնին աշխատութիւններն արգիլել :

Ամենքս ալ մեծամեծ անհամբերութեամբ կ'սպասենք, եւ մեծ պայքի կը փափաքինք աս գործը շուտով լմնցնելու, բայց եղանակին դժուարութիւնը ամենուն ձեռքը կապած է : Աղէկ օդերը դեռ չեն գար · երկիրը կակուղ ըլլալով, անձրեւէն թրջըւելուն պէս՝ թնդանօթ եւ վառօդի մթերք կրելու արգելք կ'ըլլայ · եւ երբոր հովը փչէ, ինչպէս որ հիմա կը փչէ վերջին սաստիկ սաստկութեամբ եւ գրեթէ շարունակ, կը շփոթէ ու երեսը անանկ կը կարծըւի որ գետնէն թէ սառեր է :

Շարունակ օգնական զօրք կուգայ մեզի :

Աշխատութիւններն ու կարօտութիւնները զօրացուածին չափ կորուստ չեն պատճառած · մասնաւորապէս գաղղիացւոց բանակը իր բազմութեանը նայելով քիչ հիւանդ ունի : Շիտակը խօսելով, Գաղղիացին ու Անգղիացին եկած ձիերը մանաւանդ կառք քաշողները աւելի նեղութիւն քաշեցին · Ափրիկէցիները աւելի աղէկ կը դիմանան : Ռուսերն ալ մեր վիճակին մէջ են : Դաշնակից զօրաց Սեւաստոպոլ մտնելուն ժամանակը՝ իրենց պատրաստած մթերք խոտը այրեցին, ու հիմա խոտի պակասութիւն քաշելով պարտաւորեցան իրենց ձիաւորները Բէլպէք խրկելու : Մէնչիքօֆ իշխանին բանակին մէջ քանի մը հարիւր խազախէ զատ ձիաւոր չկայ : Ռուսերը չեն հաւատար որ մեզի նոր կուգայ Գաղղիայէն :

Պաշարող բանակը երեք զատ գունդ կամ բանակ բաժնըւած է : Ա. ը պաշարման կ'զբաղի Փօրէ զօրապետին հրամանին տակ · միւս երկուքը շարժական են Պօսքէ ու Բէլլիար զօրապետներուն հրամանին տակ : Կայսերական պահապան զօրաց խումբերը Պօսքէ զօրապետին բանակին հետ միացած են, որ Չէրնայա գետին քով նըստած է :

——

Պալաքլավայէն ալ փետր, 9 թուով հեռագրեալ լուրերը կը գրեն մայրաքաղաքիս Ժուռնալ Տ'Օրիան լրագրին :

Մեր մօտի լեռներուն վրայ տեղաւորըւած ռուսաց յառաջապահ զօրքերը աներեւոյթ եղան :

Կ'երեւի որ՝ Պալաքլավայի քաղաքին վրայ յարձակելու դիտաւորութիւն ցուցընող ռուսաց զօրքերուն թուոյն վրայ սխալ տեղեկութիւն առեր էինք :

Քանրօպէր սպարապետը՝ որ կատարեալ տեղեկութիւն ունէր թշնամեաց շարժումներուն, աս բանակին թիւը գիտէր, եւ համարձակ բան մը ընել միտքը դրեր էր : Ռուսաց անխոհեմութիւնը իրենց շատ սուղ պիտի նստէր · բայց մարդկային նախատեսութեան տակ չինկող կլիմայի անակնկալ փոփոխութիւն մը յառաջ եկած դիպուածով մը ազատեցան :

Նոյն առիթը կրնայ նորէն պատահիլ, անոր համար աս նիւթին վրայ աւելի բան մը չեմ ուզեր խօսիլ : Բաւական կը սեպեմ միայն աւելցընել որ, աս հարուածը ընելու պաշտօնը Պօսքէ զօրապետին եւ անգղիացւոց Քօլին Քամպէլ զօրապետին յանձնըւած էր :

Քօլին Քամպէլ զօրապետը՝ ճամբայ ելլելու որոշեալ ժամանակը՝ սպարապետին կողմէն Պօսքէ զօրապետին խրկըւած հակառակ հրամանը չհասնելով ընդունիլ, փետրվար 8 ին առաւօտ կէս գիշերը երկու ժամ անցած ճամբայ ելաւ իր զօրքերովը, առաջ քալեց մինչեւ ռուսաց յառաջապահներուն քով, քանի մը պահապանի աշտարակ (գարագօլ գուլէսի) առաւ, քանի մը հրացանի հարուած առաւ տըւաւ, ու ետ քաշըւեցաւ, մտածելով որ՝ գաղղիացւոց զօրքերուն չգալը պատճառ մը ունէր : Աս ցոյցին վրայ ռուսերը մեր լեռներէն քաշըւեցան ու դէպ 'ի Չէրնայա երթալով իրենց մեծ բանակին հետ միացան :

Երկաթուղին հետզհետէ եղածին չափ արագութեամբ կը յառաջանայ · բայց տակաւին նաւահանգստին վրայի բլուրն անցած չէ : Երէկ մեքենան փորձըւեցաւ :

Անգղիացւոց շատ ձի կուգայ : 34 երորդ գունդը հոս հասաւ :

——

Ահմէտ փաշա ծովապետը Պալաքլավա հասեր է՝ երկու նաւ լեցուն պաշար եւ հազար չէքէ փառա առնելով օսմանեան կայսերական զօրաց :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Ի. Դըրան պաշտօնատարներէն Իհսան պէյը Վիէննայի օսմանեան դեսպանատան խորհրդական (միւսթէշար) անուանեցաւ փոխանակ Ռիզա պէյին, որ նոյն պաշտօնով Փարիզ պիտի երթայ :

——

Վառնայէն փետր. 6 թուով եկած նամակները կը ծանուցանեն թէ Ռուսերը նորէն Տուլչա քալեր են :

Զօրաց բանակ մը՝ որուն թիւը 40 հազարի կը հասնին, Դանուբն անցեր է կ'ըսեն :

Ուրիշ նամակներ կը հաստատեն թէ, աս բանակին յառաջապահ գունդերը դէպ 'ի Սիլիստրէ կը քալեն :

Աս լուրերուն ծանրակշռութիւնը մեզ կը հարկադրէ զգուշութեամբ հաւատալու, որչափ որ գրողներուն վրայ վստահութիւն ունինք :

Ժուռնալ Տ'Օրիան

——

Նախընթաց թուով ծանուցինք թէ, Անգղիոյ ու Գաղղիոյ կառավարութիւնները որոշեր են որ՝ չէզոք տէրութեանց առեւտրական նաւերուն թոյլ տրուի Դանուբ երթալու եւ դանուբեան իշխանութեանց երկիրներէն ցորեն եւ ուրիշ բերքեր առնելու :

Ահաւասիկ աս որ վրայօք Սեւ ծովու դաշնակից ծովապետներուն ըրած յայտարարութիւնը :

Յանուն կառավարութեանց Գաղղիոյ եւ Մեծին Բրիտանիոյ :

Ստորագրեալքս հրամանատարք դաշնակից նաւական զօրութեանց 'ի Սեւ ծով, մեր կառավարութիւններէն առած պատուէրներնուս համաձայն՝ ներկայ յայտարարութեամբս կը ծանուցանենք թէ, Դանուբի եւ անոր Սեւ ծովու մէջ ունեցած բոլոր բերաններուն պաշարումը՝ որ 1854 յունիս 1 էն 'ի վեր հաստատուած եւ Գաղղիոյ ու Անգղիոյ միացեալ նաւախումբերէ պէտք եղած զօրութեամբ ամուր բռնըւած էր,

Այս օրէն ետեւ վերցած է :

Ներկայ յայտարարութեամբ կը ծանուցանենք նաեւ թէ, Դանուբի բերաններուն առջեւ կեցող դաշնակից նաւերը՝ պատերազմական նիւթեր փոխադրող նաւ մը բռնելու ըլլան նէ պիտի գրաւեն ·

Նաւահանգիստ Քամիէշի
6/18 փետրվար : 1855

Գլխաւոր հրամանատար Սեւ ծովու գաղղիական նաւախումբին ·

ՊՌՈՒԱ

Գլխաւոր հրամանատար Սեւ ծովու Բրիտանական նաւախումբին ·

Է. ԼԱՅԸՆՍ

——

Կայսերական կառավարութիւնը՝ Անգղիոյ եւ Գաղղիոյ դեսպաններուն միջնորդութեամբը՝ անցեալները Էպիրոսի Թեսալիայի եւ Մակեդոնիայի խռովութիւններուն ժամանակը բռնըւած ու բանտը դրըւած բազմաթիւ մարդոց ազատութիւն շնորհեց :

Ըպտի փաշային օրովը Կարսի բանակին հրամանատարներէն Ըհմէտ եւ Ըլի փաշաները՝ յանձնարարական ժողովի մը մէջ յանցաւոր դատուելով, իրենց աստիճանէն եւ պատուէն զրկուելու եւ Կիպրոս կղզւոյն մէջ Մակօս ըսուած բերդը չորս տարի բանտարկեալ մնալու դատապարտուեցան, քաղաքական եւ զինուորական պաշտօններու բնաւ չհասնելու պայմանաւ:

Ըս վճիռը օգոստափառ Ինքնակալին հաւանութեամբը յանձնըրւեցաւ:

Կարսի բանակին նախորդ սպարապետ Զարիֆ Մուսթաֆա փաշան ալ դատաստանի կանչըւած ըլլալով, անոր վարմունքին վրայօք եղած քննութեան տեղեկագիրը Ըրդարութեան Բ. Ըտենին տրվեցաւ:

Կայսերական Բ. Դռնէն հետեւեալ ծանուցագիրը խրկըվեցաւ օտար տէրութեանց դեսպաններուն,

1269 Ճեմազիւլ Ախըրի 16 ին Բ. Դրանքով եղող բարեկամ տէրութեանց դեսպաններուն ծանուցվեցաւ որ, Պէյօղլուի զօրանոցին տակը եղած գերեզմանատունը՝ որ մինչեւ հիմա Կ. Պօլսոյ մէջ մեռնող համքալաններուն բողոքականներուն եւ հոլէպշիներուն թաղմանը յատկացած է, ասքի տակ տեղ մը ըլլալէն զատ՝ բաւական ընդարձակ ալ չըլլալով, որովհետեւ ընդամենը 10 հազար կանգունի չափ տեղ է, վեհափառ Սուլթանը իր ամեն կարգի ժողովրդոց վրայ ունեցած բարձր խնամօքը հրաման ըրած էր որ, Պէյօղլուի զինուորական դպրոցին դիմացը Լատինացւոց հիւանդանոցին քով 43 հազար կանգունի չափ գետին մը՝ միւս գետնին տեղ՝ վերոյիշեալ երեք քրիստոնեայ հասարակութեանց բաժնըվի ամեն մէկուն ունեցած տեղին համեմատութեամբ, եւ առջի գերեզմանատան մէջ եղած մեռելոց ոսկրները՝ նոր գերեզմանատունը փո- [illegible] հասարակութեան պտըտելու տեղ մը ըլլայ,

Սակայն մեր լսածին նայելով, ոչ միայն աս փոխադրութիւնը չէ եղած, այլ եւ առջի պէս աղէկի գերեզմանատան մէջ մեռեալ թաղելը կը շարունակէ:

Ըս բանը առջի որոշման հակառակ ըլլալով, կը խնդրենք Ձեր վսեմութենէն, ինչպէս նաեւ ուրիշ ամեն դեսպաններէն որ՝ հաճին հրաման ընելու պէտք եղած մարդոց որ՝ հին գերեզմանատան մէջ այսուհետեւ ամենեւին մեռեալ չթաղվի, եւ հոն գտնըված ոսկրները՝ նշանակեալ պայմանաժամը չանցած՝ նոր գերեզմանատունը փոխադրըվին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ: Նախընթաց թերթոյս մէջ համառօտիւ ծանուցինք նոր ընտիր պաշտօնէից անունները:

Ըս ընտրութիւնը մինչեւ որ եղաւ նէ՝ բաւական դժուարութիւն քաշվեցաւ: Վ. Թագուհին՝ առաջ լորտ Տէրպիին յանձնեց նոր պաշտօնեաներ ընտրելու գործը, բայց ան չկրցաւ յաջողել, ըստ որում զանազան կողմնակցութենէ անձինք են պաշտօնէից ժողովոյն անդամները, եւ ինքը լորտ Տէրպի Թօրի ըսված հին կողմնակցութենէն ըլլալով, անհընար էր համաձայնիլ լորտ Բալմըրսթընի հետ, որ ազատական կողմնակցութեան գլուխը կը սեպվի, եւ Անգղիոյ ժողովրդեան մեծագոյն մասին կարծիքը կը ներկայացընէ: Ետքը Թագուհին լորտ Լանսատունին յանձնեց աս գործը, ան ալ չկրցաւ յաջողել: Նոր կազմելիք պաշտօնէից մէջ՝ պատերազմի պաշտօնէութիւնը լորտ Կրէյի տալ ուզվեր էր. բայց անգղիական լրագրի մը խօսքին նայելով, լորտ Կրէյ պատերազմի պաշտօնէութիւնը յանձն առնելու համար առաջարկեր է որ՝ Գրըմի անգղիական զօրաց սպարապետ լորտ Ռակլան եւ մայրաքաղաքիս դեսպան լորտ Ստրաթֆորտ Ռէտքլիֆ ետ կանչըվին:

Անգղիոյ լրագիրներն ալ՝ որոնք ամեն մէկը աս զանազան երեւելի անձանց եւ կողմնակցութեանց մէկուն բերանն են, շփոթութիւնը աւելի մեծցուցին՝ իւրաքանչիւրն իր կողմը պաշտպանելով, եւ միւսները վար զարնելով, եւ այսպէս պաշտօնէից ընտրութեան գործը աւելի դժուարցաւ, անանկ որ՝ մինչեւ Հնդկաստանի կառավարիչ լորտ Տալհուզին բերելու եւ տէրութեան պաշտօնեայ ընելու խօսքեր սկսան ըլլալ: Ըն ժամանակը Թագուհին լորտ Բալմըրսթընը կանչեց, որ լինող պաշտօնէից մէկն էր, եւ կառավարութեան նոր պաշտօնեաներ ընտրելու գործը անոր յանձնեց:

Լորտ Բալմըրսթըն յաջողեցաւ աս գործը գլուխ հանելու. բայց ան ալ կարող չեղաւ մէկ գաղափարի տէր մարդիկ ընտրելու, ըստ որում հիմակուան պաշտօնէից մեծ մասը զանազան կողմնակցութեանց անդամներ են: Ըս պատճառաւ այս նոր պաշտօնէից հաստատ մնալուն վրայ տարակոյս ընողներ կան, եւ մինչեւ անգամ կ'ըսվի թէ առժամանակեայ են եւ քիչ ատենէն պիտի փոխվին: Լորտ Բալմըրսթընի համար կ'ըսեն թէ, դիտաւորութիւն ունի նոր մարդիկ մտցընելու կառավարութեան մէջ, եւ աս դիտաւորութիւնը ժողովրդեան ուզած բանն է: Մինչեւ հիմա Անգղիոյ կառավարութեան պաշտօնեաները՝ քանի մը մեծ գերդաստաններու մէջէ միայն կ'ընտրըվին. ժողովուրդը կ'ուզէ որ, անոնցմէ դուրս ուրիշ շատ հանճարեղ, բանիբուն քաղաքագէտ եւ լեզուի ու գրչի տէր մարդիկ կան, անոնցմէ ընտրըվին:

Թօրի լրագիրն ալ աս կարծիքէն է, եւ վախնալով որ լորտ Բալմըրսթըն Թօրի եւ Վիկ ըսված կողմնակցութիւնները իրեն դէմ ունենալով չկրնար խորհրդարանին մեծագոյն մասը իրեն հետ միաբանել, հիմակուընէ խորհրդարանը լուծելու խօսքեր կ'ընէ:

Սակայն աս շփոթութիւնները՝ պատերազմին նկատմամբ ազգին ունեցած գաղափարներուն փոփոխութիւն մը բերած չեն: Ընդհակառակն՝ պատերազմը սաստկութեամբ յառաջ տանելու եռանդը աւելի բորբոքած է աս միջոցին:

Նորընտիր պաշտօնէից խորհրդոյն նախագահ լորտ Կռանվիլ՝ յունվար 27 ին՝ առաջին անգամ հասարակաց խորհրդարանը երթալուն յայտարարութիւն ըրաւ թէ, նոր պաշտօնեաները բան մը չպիտի խնայեն ազգը գոհ ընելու համար: Կառավարութեան ջանքերուն միմիայն նպատակը պիտի ըլլայ, ըսաւ, ամենամեծ սաստկութեամբ եւ ամենազօրաւոր արդիւնքով պատերազմը յառաջ քշել: Միանգամայն պատերազմի պաշտօնեայ լորտ Բանմիւր յայտարարութիւն ըրաւ թէ, այսուհետեւ բանակին մէջ զինուորական հրամանատարութեան պաշտօնները արժանաւորութիւն ունեցողներուն միայն պիտի տրվի:

Ըս յայտարարութիւնները մեծ հաճութեամբ ընդունվեցան, եւ անմիջապէս խորհրդարանը գոցվեցաւ ութ օրուան համար:

— Լոնտրայի քաղաքապետ լորտին տուած մէկ հացկերոյթին մէջ, անցեալ տարի Պալթիկի անգղիական նաւատորմին հրամանատարութիւն ընող Նաբիէր ծովապետը ատենաբանութիւն մը ըրաւ, որուն մէջ դառն գանգատներ ընելով հրամանատարութիւնը ձեռքէն առնըվելուն վրայ, Պալթիկի պատերազմին անբաւդժուարութիւններն ստորագրեց, եւ ծովային գործոց պաշտօնէին դէմ ծանր ամբաստանութիւններ ըրաւ: Պէրքլէ ծովապետը խստութեամբ դատապարտեց աս ատենաբանութիւնը հասարակաց խորհրդարանին մէջ: Թօրի լրագիրն ալ նոյն ատենաբանութիւնը հերքելէն զատ՝ կ'առաջարկէ նաեւ որ, Նաբիէր ծովապետը պատերազմական ատեանի մը առջեւ դատվի, եւ թէոր ըրած ամբաստանութիւններն անիրաւ ենէ պատժըվի:

— Հասարակաց խորհրդարանին յունվար 25 ժողովին մէջ սրտաշարժ տեսարան մը տեսնըվեցաւ: Գրըմի անգղիացւոց բանակին հրամանատարներէն Սըր Լէսի-Իվընս զօրապետը՝ որ Պալաքլավայի պատերազմին մէջ քաջութեամբ պատերազմելով վիրաւորվեցաւ ու առողջութիւնը գտնալու համար Անգղիա դարձաւ, խորհրդարանէն ներս մտած ատենը՝ բոլոր ժողովականները ոտք ելան, եւ սաստիկ ծափահարութեամբ ընդունելով ծերունի զօրապետը՝ գլուխնին բաց կեցան մինչեւ որ իր նստելու տեղը հասաւ: Յետոյ խորհրդարանին նախագահը ազգին եւ խորհրդարանին կողմէն շնորհակալութիւններ ըրաւ անոր:

— Կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի տէրութեան զօրաց թիւը անմիջապէս 115 հազար հոգի աւելցընելու, որոնց 10 հազարը ձիաւոր պիտի ըլլան:

— Յառաջիկայ մարտ ամսոյն մէջ Անգղիոյ Վուլվիչի նաւահանգիստը 130 թնդանօթով Գոնքէօր անուն եռայարկ նաւ մը ծովը պիտի իջնայ: Կ'ըսվի թէ, Գաղղիոյ Վ. կայսրն ու կայսրուհին աս հանդէսին ներկայ գտնըվելու պիտի երթան Անգղիա:

— Վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ, լորտ Ճօն Ռըսըլ Վիէննա պիտի երթայ Վ. Թագուհւոյն կողմէն արտաքոյ կարգի դեսպանութեան պաշտօնով:

ԳԱՂՂԻԱ: Նաբօլէոն կայսրը 140 հազար նոր զօրք ժողվելու հրաման ըրաւ:

— Գրըմի պատերազմներուն մէջ մեռնող զօրաց այրիներուն ու որբերուն օգնութիւն ընելու համար կամաւոր նուէրներ ընելու զարմանալի եռանդ մը կայ բոլոր Գաղղիոյ մէջ. եւ արդէն մեծ գումարներ խրկըվեցան կառավարութեան:

— Պէլճիքայի լրագիրները Գաղղիոյ տէրութեան արտաքին գործոց պաշտօնեայ Պ. Տրուէն տը Լիւիի մէկ նոր ծանուցագրին խօսքը կ'ընեն, որ Պէռլին նստող Գաղղիոյ դեսպանին խրկըվեր է Պրուսիոյ տէրութեան արտաքին գործոց պաշտօնէին տրվելու համար: Ըս ծանուցագրին մէջ՝ Պրուսիոյ տէրութեան սախողական կերպով առաջարկութիւն եղած է վերջին պատասխանը տալու, եւ ըսված է որ՝ եթէ Պրուսիոյ կառավարութիւնը անպատճառ կ'ուզէ առանձին դաշնադրութիւն մը ընել, Գաղղիա պատրաստ է անմիջապէս ստորագրելու, միայն թէ պէտք է որ աս դաշնադրութեան մէջ ամբողջ պարունակված ըլլան դեկտեմբեր 2 ին դաշնադրութեան մէջ պարունակված պարտաւորութիւնները:

Վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ, այս դաշնադրութիւնը փետրվար 4 ին ստորագրըվեր է Փարիզ. եւ հաւանականաբար Անգղիա ալ մասնակից է անոր:

— Խօսք մը կը պտըտի թէ՝ Գաղղիոյ ու Ըւստրիոյ կառավարութիւնները նոր դաշնադրութիւն մըն ալ ըրեր են մէջերնին: Ըս դաշնադրութեամբ մէկմէկու կը խոստանան՝ երկու կայսրութեան հողին ամբողջութիւնը փոխադարձաբար պաշտպանելու: Գաղղիա կը խոստանայ որ, Ռուսիոյ տէրութիւնը Ըւստրիոյ վրայ յարձակելու ըլլայ նէ՝ զօրաց բանակ մը խրկելով անոր օգնէ: Ըսոնք են կ'ըսեն դաշնադրութեան գլխաւոր յօդուածները:

— Թուրինէն Բռէս լրագրին գրված նամակ մըն ալ կ'ըսէ թէ, Գաղղիոյ կառավարութիւնը Սարտենիայի կառավարութեան առաջարկեր է որ, թող տայ իրեն զօրաց բանակ մը Սարտենիայի տէրութեան հողէն անցունելու եւ Ըւստրիոյ հողը խրկելու:

— Մօնիթէօր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ, Նաբօլէոն իշխանը Փարիզ հասնելուն հետեւեալ օրը կայսեր հետ տեսնըվեր է: Տէրութեան բոլոր պաշտօնեաները, ժողովոց նախագահները եւ գլխաւոր պաշտօնատարները իշխանին այցելութեան գացեր եւ անոր ողջամբ դարձը շնորհաւորեր են:

— Վ. կայսրը՝ Բ. Դրան նախորդ դեսպան Վէլի փաշային՝ Պատուոյ Լէգէոնի կարգին մեծ ժապաւէնը տուաւ:

Դեսպանատան առաջին քարտուղար Մէհմէտ պէյին ալ նոյն կարգին ասպետութեան խաչը տուաւ:

— Կ'ըսվի թէ կառավարութիւնը երեք նոր զօրաբաժին ալ պիտի խրկէ Արեւելք:

— Մօնիթէօր լրագիրը Գաղղիոյ լրագիրներուն հայրենասիրական զգացմունքը ձեռք առնելով՝ զանոնք կը յորդորէ [illegible] վրայ գրած ատեննին՝ զգուշանան անանկ մանրամասն պարագաներ պատմելէ, որոնք թշնամին իմանալով՝ դաշնակից զօրաց գործողութիւններուն վնաս կրնայ պատճառել:

Անգղիոյ խորհրդարանին մէջ ալ անանկ յորդորական հրաւէր մը եղաւ լրագիրներուն:

ԸՒՍՏՐԻԸ: Վիէննայէն եկած նամակները լուր կուտան թէ, Բ. Դրան քով Ռուսիոյ նախկին դեսպան Պ. Թիթօֆ՝ հոն կ'սպասվի:

— Գերմանական լրագիրներուն խօսքին նայելով, Ռուսիոյ եւ Ըւստրիոյ մէջ պատերազմ բացվելու ըլլայնէ, Ֆրանչիսկոս Յովսէփ կայսրը անձամբ սպարապետութիւն պիտի ընէ իր զօրքերուն:

— Ֆրանքֆօրթի լրագիրը Ըւստրիոյ զօրութիւնը հետեւեալ կերպով կը հաշուէ:

“ Ըւստրիոյ զօրաց թիւը՝ առանց ծովային եւ քաղաքապահ զօրքերը եւ բանակներուն ծառայութեանցը յատկացած զօրքերը հաշուելու՝ 650 հազարի կը հասնի, որուն 7 մասին 5 ը դիւրաւ կրնայ գործածել Ռուսիոյ դէմ, եւ մնացած 2 մասովը Խտալիան հնազանդութեան մէջ պահել, եւ Սէրվիայի ու Գարատաղի մէջ Ռուսիոյ կողմնակիցներուն դիտաւորութիւնները զսպել:

Ռուսիոյ տէրութիւնը՝ Կալիցիայի, Պուքովինի եւ Դանուբեան իշխանութեանց մէջ 250 հազար մարդէն աւելի չկրնար հանել Ըւստրիոյ դէմ, եւ ան ալ իր բոլոր զօրութեանը վրայ հաշուելով, որ թէպէտ թուով Ըւստրիոյ ունեցածէն աւելի է, բայց պարտաւորված է միանգամայն պատերազմելու Ըսիայէ

եւ Գրիմի մէջ, եւ Օտեսա, Ֆինլանտիան ու Պալթիկի ուրիշ գաւառները պաշտպանելու :„

ՍԱՐՏԻՆԻԱ : Անգղիոյ ու Գաղղիոյ հետ եղած դաշնադրութիւնը պատգամաւորաց խորհրդարանին մէջ քննըւելով, հարիւր վաթսուն եւ մէկ քուէով ընդունուեցաւ :

Վաթսուն քուէ միայն դաշնադրութեան դէմ քուէ տուին :

— Վանքերուն մէկ մասը գոցելու համար կառավարութեան առաջարկած օրինագրին վրայ վիճաբանութիւնները կը շարունակեն, եւ դժուարութիւնները մեծնալու վրայ են :

Հռոմի Պապը աս օրերս կոնդակ մը հաներ աս օրինագրին դէմ, բայց Սարտինիայի կառավարութիւնը զանիկա տէրութեան եկեղեցիներուն մէջ կարդացընել չտուաւ : Միայն լրագիրներուն թոյլտուութիւն եղած է յիշեալ պապական կոնդակին վրայ վիճաբանելու :

— Սարտինիայի թագաւորական տունը նոր դժբաղդութիւն մըն ալ կրեց աս օրերս :

Այժմեան թագաւորին եղբայր Ճէնովայի դուքսը՝ լամինացող փետր. 10 ին մեռաւ 32 տարու :

ՍՊԱՆԻԱ : Քաղաքական շփոթութիւնները դեռ բոլորովին չվերջացած, կրօնական շփոթութիւն մըն ալ ծագելու վախ կայ աս երկրին մէջ : Կառավարութիւնը օրինագիր մը առաջարկեց աս օրերս պատգամաւորաց խորհրդարանին, եւ կ'ուզէ Սպանիայի տէրութեան մէջ գտնըւած կրօնական հաստատութիւնները ծախել : Քանի մը օր առաջ ալ լրագիր մը պատժըւեցաւ պապական կոնդակ մը առանց կառավարութեան հրամանին տըպած ըլլալուն համար :

— Միացեալ Նահանգաց դեսպանը Պ. Սուլէ իր անցագիրներն ուզեց : Յայտնի չէ թէ մինա՞կ պիտի երթայ թէ դեսպանատան բոլոր գործակալներն հետ պիտի՞ տանի : Նաեւ յայտնի՞ չէ թէ դեսպանական պաշտօն փոփոխութիւն մըն է պատճառը, թէ երկու կառավարութիւններն աւրըւեր են իրարու հետ :

ՌՈՒՍԻԱ : Ռուսաց սահմանագլուխները տարածված զօրքերուն հրաման գնաց որ ետ քաշըւին :

Քոլոնիայի Կազէթ լրագիրը կ'ըսէ թէ, աս ետ քաշըւելուն նպատակը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ աւելի աղէկ զինուորական դիրքեր բռնել : Ռուսաց բանակներուն շարժմանց եւ աղէկ տեղեկութիւն ունեցող մարդոց խօսքին նայելով, կ'ըսեն հաւատացած որ, ռուսաց բանակապետները դիտաւորութիւն ունին՝ Աւստրիոյ հետ պատերազմ բացվելու ըլլայ նէ՝ գործողութեան գլխաւոր կեդրոն ընելու Վիսթուլա գետին աջ եզերքը՝ Լուպլինի, Զամոշի, Վլատիմիրի եւ Վոլհինիայի մէջ, եւ դէպ 'ի Պուկ գետը՝ Վարշաւայի եւ Պլոցքի մէջ տեղի երկիրները :

— Պէռլինէն փետրվար 13 թուով լուր կու տան թէ, Ռուսիոյ կայսրը հրաման ըրեր է որ՝ բոլոր ռուսաց ազգը զէնք առնէ :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստափառ Ինքնակալը՝ Թանզիմաթի ժողովոյն անդամ Սամիհ էֆէնտիին եւ Նորին կայսերական վեհափառութեան առաջին քարտուղար Հաֆըզ պէյին առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը շնորհեց :

— Անցեալ չորեքշաբթի գաղղիական Պէլէօ շոգենաւը բազմաթիւ գաղղիացի զօրք բերաւ Թուլոնէն :

— Հինգշաբթի օրը անգղիական Չէօպէր պատուաստաւոր շոգենաւը եկաւ պաշար բերելով անգղիացւոց զօրքերուն :

— Ուրբաթ օրը անգղիական Լէննէօ Պէյէն շոգենաւը եկաւ՝ պաշար բերելով գաղղիացւոց զօրքերուն :

— Նոյն օրը գաղղիական Լէօնիտէ շոգեշարժ քորվէթը Թուլոնէն եկաւ զօրք եւ ջորի բերելով :

— Շաբաթ օրը գաղղիական Թօքէօն պուկը՝ յարդ (սաման) բերաւ Գաղղիայէն :

— Կիրակի օրը գաղղիական Փլէօրիւս շոգեշարժ կրկնայարկը եկաւ Ճէնովայէն բազմաթիւ զօրք եւ ձի բերելով, եւ անմիջապէս Գրիմ գնաց :

— Անցեալ հինգշաբթի գաղղիական Բէլէրէֆօ շոգենաւը Վառնայէն եկաւ քանի մը հիւանդ եւ աղէկի դարձած գաղղիացի զօրք բերելով :

— Կիրակի օրը օսմանեան Շէրէֆ-Բէլէն առագաստաւոր ֆրգաթոնը եկաւ Պալաքլավայէն հիւանդ եւ վիրաւոր զօրքեր բերելով : Ասոնց մէկ քանին ճամբան մեռեր էին :

— Նոյն օրը գաղղիական Փօտէօ եւ Սօմմ շոգենաւերը եկան Գրիմէն հիւանդ եւ վիրաւոր բերելով :

— Երկուշաբթի օրը գաղղիական Կանտ եւ Պէօ շոգենաւերը քանի մը խումբ զօրք բերին Գաղղիայէն :

— Նոյն օրը գաղղիական Հէրէօն կրկնայարկը Թուլոնէն հասաւ պաշար եւ զօրք բերելով :

— Երեքշաբթի օրը գաղղիական Բէօռոն, Սօն, Աւէրէն եւ Փէմպ շոգենաւերը հիւանդ զօրքեր բերին Գրիմէն :

— Հինգշաբթի օրը Աւստրիոյ նորընտիր դեսպան Պ. Քօլլէր սեպուհը նաւով եւ համազգեստ հագած Չրաղանի կայսերական պալատը գնաց իր մարդոցմովը որ նոյնպէս համազգեստ հագած էին : Նաւէն ելած ատենը՝ կայսերական դիւանին թարգման Նուրէտտին պէյը եւ դեսպանաց ներկայացուցիչ Քեամիլ պէյը զանիկա դիմաւորեցին եւ առին ներս սրահ մը տարին, ուր արտաքին գործոց պաշտօնեայ Բարձրապատիւ Ալի փաշան մեծ պատւով ընդունելութիւն ըրաւ դեսպանին : Քանի մը րոպէ ետքը, Պ. Քօլլէր սեպուհը օգոստափառ Ինքնակալին ներկայացաւ, եւ իր դեսպանութեան վկայականները նորին կայսերական վեհափառութեան մատոյց : Օգոստափառ Ինքնակալը չափազանց մարդասիրութեամբ եւ պատւով ընդունեց Պ. Քօլլէր սեպուհը :

Շաբաթ օրը Պ. Քօլլէր սեպուհը Բ. Դուռը գնաց եւ Բարձրապատիւ Ալի փաշային հետ տեսնըւեցաւ :

— Կայսերական կառավարութիւնը Մաչքայի նախապատրաստական դպրոցը գաղղիացւոց յանձնեց հիւանդանոց ընելու համար :

— Տէրութեան հին նախարարներէն Իզզէթ Մէհէմմէտ փաշան՝ որ մեծ եպարքոսութիւն ալ ըրած է ժամանակաւ, անցեալ չորեքշաբթի վախճանեցաւ իր Պալթա Լիմանի ամարանոցին մէջ եւ իր աստիճանին արժանի պատւով թաղվեցաւ Էյիպ :

— Գրիմի կայսերական զօրաց համար խրքայի ստորագրութիւնը գոցվեցաւ : Աս ստորագրութեան արդիւնքը երկու հազար երկու հարիւր քսակի չափ եղած է, եւ ոչ տասն եւ մէկ միլիոն դուրուշ, ինչպէս որ մայրաքաղաքիս Ճէրիտէն սխալմամբ գրած է, ուսկից առնելով անցեալ շաբթու լրագրոյս մէջ հրատարակված էր :

— Ըրզրումնեան Մեծարգոյ Սահակ աղան երեկ իրիկուն մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Կէօզլէվէ երթալու Բարձրապատիւ Էօմէր փաշային քով :

— Ասկէց ութ ամիս չափ առաջ լրագրոյս մէջ ծանուցեր էինք որ, Օսմանեան Արշիպեղագոսի մէջ եօթը յոյն ծովապատակ սոսկալի անգթութիւններ ընելով անգղիացի վաճառական նաւ մը, բռներ բանտը դրեր էին : Ասոնց դատաստանը երկար քննութեամբ տեսնըւելով, վեցը կախվելու դատապարտըւեցան : Բայց հինգը բանտին մէջ մեռնելով, վեցերորդը երէկ առտու կանուխ կախվեցաւ Վալաթիայի Պալըգ բազարը : Եօթներորդը թի երթալու դատապարտըւեցաւ :

— Երէկ ժամը ինը քսան րոպէ անցած՝ զարհուրելի գետնաշարժ մը եղաւ, որ մէկ րոպէի չափ տեւեց եւ բոլոր մայրաքաղաքիս ժողովուրդը սարսափեցուց : Ժամը տասնին տասնմէկին եւ գիշերն ալ հինգ վեց անգամ շարժ եղաւ, բայց թեթեւ կերպով : Քանի մը քարուկիր շէնքեր, պատեր եւ մինարէներ փլան եւ շատեր ալ վնասվեցան աս ահագին գետնաշարժէն :

Այսօր ալ մինչեւ լրագրոյս տպված ժամանակը թեթեւ ցնցումներ զգացինք :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գրիմէն եկող վերջին շոգենաւերը՝ Սեւաստոպոլի առջեւ գաղղիացւոց ըրած մէկ պայծառ յաղթութեան լուրը բերին :

Անցեալ հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու գիշերը՝ գաղղիացիք Չէռնայա գետին վրայի բլուրներուն վրայ ռուսաց հաստատած ահագին մարտկոցներուն եւ Մալաքոֆի աշտարակին վրայ յարձակելով՝ սաստիկ պատերազմ եղեր է, եւ երկու կողմէն մանաւանդ ռուսացմէ շատ մարդ ջարդըւելէն ետեւ, գաղղիացւոց զօրքերը՝ ռուսաց կատաղի դիմադրութեանը յաղթելով՝ մարտկոցներուն մէջ մտեր՝ բոլոր թնդանօթները գամեր եւ թշնամին այն բլուրներուն վրայէն հալածելէն ետեւ՝ յաղթանակաւ ետ դարձեր են :

Աս պատերազմին վրայօք մանրամասն տեղեկութիւն դեռ եկած չէ :

Կայսերական հրամանաւ՝

Արտաքին գործոց պաշտօնէի խորհրդական Մահմուտ պէյը Միւշիրութեան աստիճանաւ Պէյրութի կուսակալ անուանեցաւ փոխանակ Վամըգ փաշային :

Վամըգ փաշան Դամասկոսի (Շամ) կուսակալ անուանեցաւ փոխանակ Աքիֆ փաշային, որ առանց պաշտօնի մընաց :

— Օգոստափառ Ինքնակալը՝ Ահմէտ եւ Ալի փաշաներուն դատապարտութեան վճիռը հաստատեց :

— Կէմլէիկի շոգենաւը աս առտու լուր բերաւ թէ, երէկ իրիկուան դէմ Պրուսա ալ սաստիկ գետնաշարժ մը ըլլալով շատ շէնքեր փլեր է :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՏՆԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Կարագ եւ եղին :

Կարագ եղին որպիսութեանը վրայ ներգործող եւ աղէկ կամ գէշ ընող պատճառները ասոնք են : Ա. կովուն կերած խոտը. Բ, կարագին շինվելուն կերպը. Գ, ծախու հանելու համար եղած պատրաստութիւնները :

1. Կովուն ուտելիքին պէտք աղէկը ձմեռվան մէջ ասոնք են. յարդ, չոր խոտ, եւ չէրէալ ըսված բաները (գարի, եուլաֆ, չավտար, եւայլն :) Ամռուան մէջ շատ աղէկ կուգայ կանանչ խոտը. յարդն ու չոր խոտը աղէկ չորցած ըլլալու են. եւ բորբոսի (քիւֆի) հոտ ունենալու չեն : Չէրէալներուն մէջէն ամէնէն աղէկն է հաճարը (չավտարը), քանզի շատ կաթ եւ սեր (խայմախ) կու տայ ասիկայ, եւ կարագն ալ շատ աղէկ կ'ըլլայ : Ամառը աղէկ արօտներու մէջ թողելու է, որ խոտը բարակ եւ փափուկ ըլլայ. յատկապէս առւոյտ (եօնճա) խոտին կարմիր եւ ճերմակ տեսակները ցանված արօտները արածող կովուն կաթը եւ կարագը պատուական կ'ըլլայ : Հնձած արտերուն մէջ բուսած խոտերն ալ աղէկ են. քանզի բարակ կ'ըլլան. եւ ասոնց բուսած ատենը օդը սովորաբար փոփոխութեան տակ շատ չըլլար եւ զով (սէրին) կ'ըլլայ. եւ ասիկայ շատ աղէկ օգուտ կ'ընէ կարագ շինելու :

Կովուն ախոռը անանկ շինված ըլլալու է որ դիւրին ըլլայ օդը յաճախ փոխել, ամառը տաքութիւնը չափաւորել, եւ ձմեռը ցուրտէն պահպանել : Կովերը կայնած տեղը աղէկ խոտ կամ յարդ փռելու է. ախոռին գետինն ալ քիչ մը ծուռ ըլլալու է որ անասունին միզը չկայնի ախոռին մէջ, դուրս վազէ : Խոտը քիչ քիչ, բայց յաճախ տալու է, եւ աղբը դուրս հանելու ատենը՝ առաջ կովը ախոռէն դուրս հանելու է. օրն երկու անգամ տանելու ջուր խմցընելու է՝, եւ ինչ բանէ որ կը վախնան՝ անոնցմէ հեռու պահպանել պէտք է. ինչպէս են շուները. եւայլն :

2. Կաթնարանին աղէկը այն է որ՝ երեսը արեւմտեան հիւսիս (խառայէլ) նայի : Շէնքը պէտք է պահպանէ այն տեղը արեւելեան հարաւէն (քէշիշլեմէ հովէն) : Բարձր եւ ընդարձակ պէտք է ըլլայ. երկու կարգ պատուհան պիտի ունենայ. վարի կարգինները ցած եւ վերի կողմինները բարձր ըլլան : Այս պատուհաններս վանդակ (խաֆէս) ունենալու են, եւ փականք (քէփէնկ) ալ ունենալու են գոցելու համար, որ տաքութեանը կամ ցրտութեանը աստիճանը կարող ըլլաս ուզածիդ պէս կառավարել : Գետինը խոշոր հետակ քառակուսի քարերով շինված ըլլայ. քանզի ասիկայ այն տեղին օդն ալ զով (սէրին) կ'ընէ, մաքրելն ալ դիւրին կ'ըլլայ : Կաթնարանին մէջ տեղը առու մը ըլլալու է որ գետինը լուացած ատենը ջուրը անկէց դուրս վազէ. եւ ամէն անգամ որ կաթին սերը կ'առնըւի՝ գործը լմննալէն ետքը լուալ պէտք է կաթնարանը : Քովը մէկ բաց լաթի մը կտոր պատրաստ ունենալու պիտի. եւ կաթին սերը առած ատենը գետինը կաթ թափի նէ՝ շուտով մը անով պիտի սրբես որ այն տեղը չմնալով չթթուի եւ իրենց թթու գոլորշիներովը տեղին օդը չաւրեն. քանզի տեղին օդը աւրըւելով կաթն ալ դիւրաւ կ'աւրըւի. ուստի ամէնեւին օդը աւրելու բան պիտի չըլլայ հոն :

Գետնին վրայ աւազ ցանելու սովորութիւնը գէշ է. լուացած ատենը ժողվված ջուրը համարձակ վազելուն եւ դուրս ելլելուն արգելք կ'ըլլայ այս աւազը. կաթի կաթիլներ ալ կը պահէ, որ հոն կենալով կը թթուին ու կ'աւրըւին : Պանիրները կաթնարանէն հեռու մէկ տեղ մը պէտք է դնել. չէ նէ՝ ամէնը մէկ տեղ ըլլալով՝ պանիրին բարկ ու կծու հոտը տարածըւելով՝ կաթին ու կարագին գէշ համ մը կու տան. թէ որ կաթին դոյլը (թավան) փայտէ է նէ՝ գործածելու ամէն ժամանակ լուալ եւ քերել պէտք է. աղէկ զգուշանալու է որ՝ գործածելու ամաններուդ մէկն ալ կծված հոտ չունենայ. չէ նէ՝ թեթեւ հոտ մըն ալ ըլլայ նէ կաթը կ'աւրէ : Ներկած եւ վերնիշած ամաններ թէ եւ փայտէ ըլլայ՝ այս բանիս չես կրնար գործածել. Ներկը եւ վերնիշը կաթին մէկ գէշ համ մը կու տան եւ կաթը կը կտրեն. ետքը տակը ինկած մրուրն ալ կաթին հետ կը խառնըւի : Բայց վերնիշած հողէ աման կրնաս գործածել :

Կաթը կթելէն առաջ կովուն տակը փռած խոտը մէկ մը խառնէ, կամ կովը վրայէն դուրս առ, եւ կթած կաթդ շուտ մը մաքուր ամաններու մէջ լեց : Ասոր պատճառը՝ ախոռին օդը նորո-

գել է որ միշտ միօրինակ մէկ զովութիւն (սերինութիւն) մը ունենայ։

Սերը առած ատենդ՝ թէ որ առաջնույն պահուած սեր կայ նէ՝ անոր վրայ մի՛ դներ, կարելի է որ թթուած ըլլայ եւ նոր սերն ալ դեշցընէ եւ անախորժ համ մը ու հոտ մը տայ։ Ամառը կաթին աւրուիլը ու կտրիլը շատ դիւրին կըլլայ. եւ պէտք է սերը առնելու յարմար ժամանակը ձեռքէ չփախցընել։ Ամղ զուացած եւ փոթորիկ ելլելու ատենները շատ դժուար կըլլայ որ կաթը չկտրի եւ չթթուի. Ուստի երկինքին երեսը ամպ ժողվըւած եւ փոթորիկի նշան տեսնըւածին պէս՝ ադարակին տիրոջը կինայ որ յարմար կերպով մը կաթին զգուշանայ, որ եաքը թափելու չըլլայ։ Կաթէն զատուած սերը զատ ամանի մը մէջ կը դրվի եւ հոն կը մնայ մինչեւ թանձրանայ եւ մէկ ախորժելի թթուըշաղ համ մը առնայ։

Երբ սերը եղ շինելու համար պէտք եղած կատարելութեան աստիճանին հասնի, դիր փայտէ խնոցիի (եայըխի) մէջ. եւ որչափ որ շուտով շարժես եւ հարես նէ այնքան շատ եղ կուտայ. շուտ շուտ հարելը եղին աղեկութեանն ալ շատ օգուտ ունի։ Եղը շինելէդ եաքը խնոցիէն հանէ եւ աղէկ մը լուա. եւ ատոր համար երկաթի հանքային ջուր կըսաս ձեռք ձգել նէ՝ անով լուալը շատ աղէկ է. քանզի այս ջուրս մէկ գեղեցիկ եւ ախորժելի համ եւ տեսք մը կուտայ կարագին։ Անկէց եաքը սեղմէ մինչեւ որ դուրս տալու ջուրը հատնի. եւ տեղ պիտի խրկես նէ ծախելու՝ աղէ։

3. Կարագը աղելէդ եաքը ծախու հանելու համար մանր տակառներու մէջ պիտի դնես. եւ այս տակառներուս ամէնէն աղէկը՝ կաղամախի (կիւրկէնի) փայտէ շինըւածն է։ Այս ծառը դեկտեմբերի կամ յունվարի մէջ կտրելու, եւ կտրածին պէս ալ տաշելու եւ տախտակները կտրելու է. վազան ջուրի մէջ դիր այս տախտակներս որ ամիս մը կենայ. հանէ, եւ չոր ուհով բանելու տեղ մը դիր որ չորնայ։ Տարի մը անցնելու է վրայէն որ այս տախտակները գործածութեան աղէկ գան։ Ասոր մէջ դրված կարագը շատ կը դիմանայ. եւ համը ամէնեւին չաւրվիր։ Կարագ պահելու համար վերնիձած հողէ ամաններ ալ կրնան ըլլալ. ամանին ներսի դին ալ ցանելու է ամեն կողմը հաւասար թանձրութեամբ, եւ ամանն ալ մաքուր կտաւով մը պատելու է։

ՊԷՏՔ ԺԱՆԿԻՆ ԲՈՅՆԻՆ ԴԷՄ ԴԵՂ.

Քանի մը տարի կայ ամէն մարդ անանկ կը կարծէր որ՝ պղնձի ժանկով թունաւորված մարդը այն թոյնին ներգործութենէն ազատելու համար միայն շաքարով ջուր խմելը բաւական է։ Օւֆիլա վարպետը՝ որ թոյներուն ներգործութեանը եւ անոնց դեղերուն ուժերուն վրայ շատ քննութիւններ բրած ըլլալով բրած խօսքերը բժիշկներուն ամենուն ալ ընդունելի են, հաստաբակաց կարծիքին հաստատութիւն տալ ուզեց։ Երբը ծանր երկրայութիւններ ելան. մինչեւ նոյն իսկ Օւֆիլա աւելի հասուն քննութիւն ընելով ատոր վրայ՝ իր առաջին կարծիքէն ետ կենալը ամօթ չեկաւ իրեն։ Գիտութեան աստնկ անորոշ վիճակին մէջ՝ բժշկաց ընկերութիւնը հասարակութեան օգուտ ընելու միտքով նոր մէկ դեղթափ (բանդէհիր) մը կը հրատարակէ, որուն զօրութեանը վկայ է Փռանսայի Ալթաֆօռ քաղաքի դեղավաճառը Տիւլօնկ անուն, որ ընկերութեանը անդամներէն մէկն է, եւ ընկերութիւնն ալ անոր խօսքերուն կատարեալ հաւատարմութիւն ունի։ Ասիկայ շատ դիւրին է։ Մէկու մը վրայ աստնկ թունաւորվելու կասկած առածիդ պէս՝ խըմցու եւ եւ ջուր խմցուր գաւաթներով, ամէն մէկ գաւաթին ջուրին մէջ մէկ մէկ հաւկիթի ճերմկուցը հարելով, եւ աղէկ մը հաւկիթին ճերմկուցը հալելու համար մէկ հատը զատ ամանի մը մէջ հարէ, եւ փփրելէն եաքը ջուրը քիչ քիչ վրան տալով՝ նորէն հարէ, մինչեւ որ բոլոր գաւաթ մը ջուրը կերցընես։ Ասիկայ՝ որ ճարելն ալ դիւրին է ամէն տեղ, մինչեւ հիմա գտնըված դեղերուն ամենէն աղէկ սեպված է. դեղթափ բառին ճիշդ նշանակութեամբը (որ թոյնը թափող ըսել է)՝ ասիկայ բուն դեղթափ է կրնամք ըսել. քանզի պղնձին թէ ժանկը եւ թէ ընտպէս հետը խառնըված ուրիշ աղերը կը քակէ, Օսիտօ բըլած մասը անանկ մնալ կը թողու որ ամենեւին վնաս մը չի կրնար ընել, եւ երբ որ փորուն ցաւը կտրելու պէս կըլլայ՝ անուշցընող դեղեր պէտք է տալ այն ատենը, որ կըրնան շինվիլ փուշի սերմով (քէթէն թօխումիով), մողոշի (էպէկիւմէճի) տերեւով, եւայլն. բայց աստնկ բաներուս միշտ պէտք է բժիշկի մը խորհուրդ հարցընել։

Չէթը (զէյթին եաղէն) որ այնքան օգտակար սեպված է, սիրտը ետ բերելէն զատ օգուտ չունի։ Թէ որ սիրտը ետ չի բերէ նէ՝ աստամոքսին մէջի թոյնը աւելի մանր մասունքներու կը բաժնէ. որով աւելի շատ տեղ կրնան մտնալ, եւ վնասնդը կը ծանրանայ։ Ասիկայ ասիթ մը կը սեպէ բժշկաց ընկերութիւնը բոլոր դեղագործներուն մէկ նոր գիտ մը առաջարկելու որ վարպետ դեղագործ մը գտած է. պէտք է որ իրենք ալ փորձեն եւ իրաւ ըլլալը վկայեն։ Սօլֆաթօ տի սօտէ եւ աչէթաթօ տի սօտէ եւ աչէթաթօ տի փիօմպօ եւ աչէթաթօ տի ալլումէ բըլած աղերը՝ որ ամէնն ալ զօրաւոր թոյն են, ամէնն ալ զատ զատ՝ եւ շատկէկ ալ դրնելով եփեր է նէօ անփնալէ բըլած նիւթովը. անկէց եաքը, քամեր է. եւ ելած ջուրը ամբողջ խմելով ալ վնաս չէ տուեր։ Ասիկայ իրաւ ըլլայ նէ՝ նոյն նէօ անփնալէ բըլած նիւթը կամ խիտ բարակ փոշի ընելով կամ շաքարով խառնելով եւ գնտակ (բասթա) ընելով հիւանդին տրըվի պղնձի ժանկին թոյնը կտրելու համար նէ՝ արդեօք օգուտ չըլլա՞ր մի։ Կարծէ որ մէկ իմաստուն եւ կրթեալ ընկերութիւն մը այս խնդիրը լուծելու քիչ մը հոգնի, որ իրեն օգտակար աշխատութիւններովը՝ հասարակութեան մէջ տիրած եւ խեղքի եւ առողջութեան դէմ շատ վնասակար նախապաշարմունքներ փճացուցեր վերցուցեր է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 16 ՓԵՏՐՎԱՐ

Մանիֆաթուրայի գիները թղթադրամ հարիւրին 2 պրօնթօյով

ԹԻՒԼԲԵՆԴԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ։

Լայնք	Երկար		Գին
2 ուռուպ	17	Սիւրահի ղուշ	15 . 16
„ „	20	„ „	17 . 18
կէանոց	„	Սավաշպուր „	20 . 21
„	„	„ ծանր թուրալը	24 . 25
6 ուռուպ	„	„	28 . 30
2 զրայ	„	„	37 . 38
կէանոց	„	Մէսմէռ	27 . 28
6 ուռուպ	„	„	35 . 36
2 „	24	Չափալը	25 . 26
կէանոց	„	„	28 . 29
5 ուռուպ	„	„	30 . 31
1 կանգուն	20	Թէնզիֆ Մնշութ. նմբօ 5/6	27 . 28
2 ուռուպ	„	„ „ „ „	29 . 30
կէանոց	„	„ „ „ „	32 . 34
6 ուռուպ	„	„ „ „ „	36 . 38
կէանոց	„	Սաքարիլլա Կլաքօ 26	68 . 70
6 ուռուպ	„	„ „ „	76 . 77

ԱՄԵՐԻԿԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ

Լայնք	Երկար	Լիպրա		Գին
2 ուռուպ	24	3	Թ. մարքա նեղ	21 . 22
„	„	5	„ լման	35 . 36
„	„	6	„ „	42 . 43
„	„	7 1/4	հաստ եւ նեղ	45 . 46
„	„	„	ծանր մահուտի	60 . 62
5 „	36	6 1/2	ամերիքան նեղ	45 . 46
„	„	8	„ „	54 . 55
„	„	9	„ լման	62 . 65
„	„	9 1/4	„ զէրէշկի	70 , 72
6 „	„	11	„ .	75 . 78
„	„	12	„ .	87 . 88
7 „	29	„	„ .	78 . 80
2 զրայ	„	13	„ .	93 . 95
3 „	„	16	„ եաստա	4,10 4,20
6 ուռուպ	37	5 1/2	քաթէհ	44 . 45
„	„	6	„	47 . 48
կէանոց	36	11	Թիրէ քէնար	80 . 90
2 ուռուպ	24	6	Թ. մըքլճ. ներկըված	45 . 46
5 „	36	9	ամերիքան „ „	75 . 80
2 „	37		խամ մատամիոլ վար	45 . 46
կէանոց	„		„ „ ծանր	60 . 62

ԽԱՄԱՐԵԼԵԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ։

Լայնք	Երկար		Գին
5 ուռուպ	12	Բաթիսթա ղուշ	28 . 30
„	„	„ ծանր „	35 . 40
2 զրայ	24	„ չիֆթէ միջակ	52 . 53
6 ուռուպ	„	Պաղէ թէք. „	31 . 32
„	„	„ խամ „	28 . 30
„	„	„ չիֆթէ „	55 . 60
„	„	„ սեւ „	70 . 72
„	„	„ կարմիր „	78 . 80
կէանոց	38	Քալիքօթ միջակ „	55 . 58
„	„	Խասս „	65 . 70
6 ուռուպ	„	„ „	90 . 95
կէանոց	40	Մատամբօլ „	45 . 50
„	„	„ ծանր „	75 . 80
5 ուռուպ	„	„ „	80 . 90
6 „	„	„ „	100 . 105
կէանոց	37	„ ներկըված „	55 . 56
2 ուռուպ	24	Հօլանտա „	26 . 30

կանգուննոց տիմի ճերմակ	եաստան փիք	90 . 100	
„ „ էամէր	„ „	2 . 3	
2 ուռուպ 24 Սպինաթօ միջակ	„	36 . 40	
24 ինչէզ Տիմիթօն էլվան	եաստան փիք	95 , 100	
27 „ „ „	ղուշ	3	
6 ուռուպ քաթիֆէ	„	3,20 . 3,30	
„ եաթ ագլըք	„	4 . 4	10
կանգուննոց փիքէ	„	4 , 20 . 5	
2 ուռ. նեղ Սօֆ սօրթիթօ բամպ.		95 . 100	
6 „ „ „ „	„	140 . 145	
„ „ „ Շալի „ „	„	115 . 120	
„ „ „ „ ֆէրմայիշ „	„	155 . 180	

ՀԱՍԱՐԱԿ ՄԱՆԱԾ։

				Ղուշ
10 լիպրա նմբօ	6—12	բրիմօ	օխան	15 ,
„ „	8—14	„	„	15 , 10
„ „	12—20	„	„	16 ,
„ „	16—24	„	„	17 ,
„ „	20—30	„	„	18 ,

Խատարլըն օխային 60 փարայէն մինչեւ 2 ղուռուշ տարբերութիւն կ'ընէ ըստ ժամանակին։

ՉՈՒԽԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ։

Լայնք	Երկար		Գին
7 ուռ.	28	Թուրունճու պասմա	35 . 36
„ „	„	լաճիվէրտ „	40 . 42
„ „	„	թէլայի „	48 . 50
„ „	„	պէտէլի խաս „	80 . 82
„ „	„	էշրէֆի „	34 . 35
„ „	22	ավըռնա ալ պասմա չարշը	106 . 108
„ „	„	„ աճէմ	115 . 118

ՏԻՔԱՆՈՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ։

Լայնք	Երկար		Գին
2 ուռ.	10	պասմա ֆէրմայիշ	15
„ „	„	զանազան լախիս	18 . 20
„ „	„	կարմիր սադրանճ	30 . 32
„ „	„	վերվէշ	28 . 30
„ „	12	շապկցու	18 . 20
„ „	10	սաքանքուլ միջակ	22 . 23
„ „		տուզինա լաճիվէրտ Մէնախ	13
2 զրայ	„	Եէքրէնկ չարկաթ	40 . 42
2 1/2 „	„	„ „	60 . 62
2 „	„	Վէրթօրիա	60 . 65
2 1/2 „	„	Քէօշէկիւլ	75 . 78

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՈՒ ԶՈՒԻՑԵՐԻ ԱՊՐԱՆՔ։

	Ղուշ	Ղուշ
10 քաթ բրկ էլվան Գլքեար բաքօ	4 , 35	. 5
9 „ „ „ „ „	4 , 5	. 4 , 10
„ „ հաստ „ „ „	3 , 30	. 3 , 35
8 „ „ „ „ „	3 , 10	. 3 , 15

Թուղթի մէջ եղածները 5 էն մինչեւ տասը փարա տարբերութիւն կ'ընեն հատին։

14 քաթ ալ չարկաթ	հատը	20	. 21
15 „ „	„	21	. 22
7 „ էլվան ճանֆէս կանգուն		11 , 20	. 12
„ „ „ Ալթլայ	„	12	. 12 , 10
2 2 Կէվէրի շուխա	„	44	. 45
„ Խալպէշօրայի „	„	42	. 43
„ Սաքսոնիայի „	„	30	. 32

Այս 15 աւուր մէջ 4—5 նաւ ու 3 շոգենաւ մանիֆաթուրայ բեռցած եկան Անգղիայէն. եւ ուրիշ շատ նաւեր ալ կ'սպասվին. ընդ հակառակն տեղւոյս առուտուրները օրէ աւուր նուազելու վրայ են. այսու ամենայնիւ ասս մեծ պահոյս յառաջիկայ շաբաթներուն մէջ առուտուրները բացվելու մեծ յոյս ըլլալով, ապրանաց գիները չկտրեցան։

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն Անատօլուի կարծր գրիւը	„	52 .	53
„ Բումէլիի „	„	51 .	53
„ Խամսիլէ „	„	. .	.
„ Կալաչի „	„	. .	.
„ Բումէլիի կակուղ	„	47 .	48
„ Անատօլուի „	„	. .	.
Եգիպտացորեն Կալաչի	„	. .	.
„ Խպրայիլէ	„	. .	.
„ Անատօլուի	„	31	
Գարի Բումէլիի	„	28 .	30
Կտաւատ	„	45	
Սուսամ	հօխան	4	
Ալիւր Թէքիրտաղ	„	3 , 10	
„ Պուրկազ	„	3 , 20	
„ Անատօլու	„	2 , 30 .	
Բրինձ Ռէշիտ	„	4	
„ Բումէլի Ֆիլիպէ	„	3 .	3 , 20

Վաճառատունիս մէջ կայ ընդամենը 030,000 գրիւ ցորեն եւ 60,000 գրիւ գարի։

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԿԱՄԲԻՕ) ԳԻՆԵՐԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ, ԱՌԱՆՑ ՍՔՕՆԹՕՅԻ 16 ՓԵՏՐՎԱՐ

			Ղուռուշ
Լոնտրա	31 օր պայմանաժամ		. . . . . .
„	3 ամիս	„	142-143
Փարիզ	„	„	. . . . .
Մարսիլիա	„	„	226-227
Ամստրտամ	„	„	426
Վիէննա	„	„	460
Թրիէստ	„	„	455-457
Լիվօռնօ	„	„	. . . . .
Ճէնովա Լ. Ն. „		„	. . . . .
Օտէսա	„	„	. . . . .

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ 16 ՓԵՏՐՎԱՐ

Օսմանեան լիրա Մէճիտիէ	130	
Անգղիական լիրա	141	
Գաղղիոյ 20 ֆրանքնոց ոսկի . . .	112	20
Ռուսի բօլ իմբէրիալ	115	20
Աւստրիոյ զըրըշ	67	
„ Մաճառ	65	
Մէճիտիէ 20նոց ոսկի	25	20
„ „ արծաթ	25	20
Հինգ ֆրանքնոց արծաթ	28	
Գարպովանց	22	10
Քօլօնաթօ	31	
Բէշլիկ	29	
Սօֆօրին	196	
Մահմուտիէ ոսկի	108	20
Հնգնոց, քառնոց, հազարին . . .	185	

ՑԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Գործածուելէն երկու ժամ ետ կը հեռանան երեք ջրաղացք (... դեղերմէնք) կամ ծախու։

Այս ջրաղացքները տարին 4500 ղուռուշ վարձք (քիրա) կը բերեն. եւ արտավարի (տեօնիւմ) ըլլալ ալ տեղ ունին, որոնց վարձքը զատ է։

Ուզողը Վալտէճի խանին դիմացի կողմը Զատիկեան առաքել Մինաս աղային, կամ Թոփխանէին մէջ նիզամեան ժամագործ Միքայել աղային հետ կրնայ տեսնըւիլ։

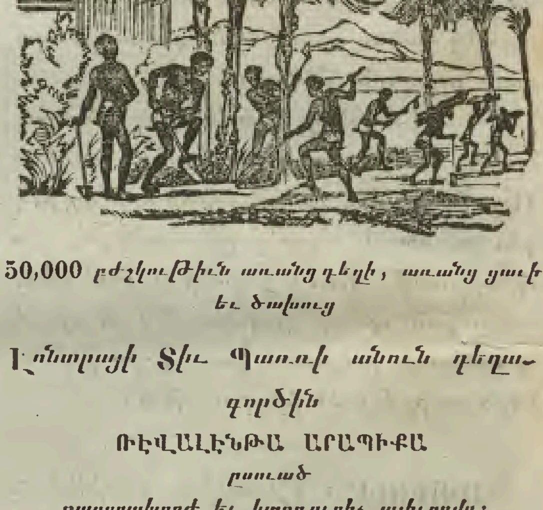

50,000 բժշկութիւն առանց դեղի, առանց ցաւի եւ ծախսուց

Լոնտրայի Տիւ Պառրի անուն դեղագործին

ՌԵՎԱԼԷՆԹԱ ԱՐԱԲԻՔԱ

բուսած

քաղցրախորժ եւ կազդուրիչ ալիւրովը։

Այս անուշահոտ եւ բժշկական ալիւրը Եւրոպայի ամէն երկիրներուն մէջ մեծ յաջողութեան հասած է, որուն վկայեն բնագէտներուն օրէ օր շատնալը, եւ առողջութեան եւ ուրիշ ամէն կարգէ անձանց տուած բազմաթիւ վկայականները։

Այս ալիւրը ազդու դեղ մըն է դժուարամարսութեան, ստամոքսի ցաւերու եւ տաղտկութիւններու (չէքէքէնլիք), կերակուրէն ետքը եւ յղութեան ժամանակ սրտի խառնուելու, մաղասի (պալղամ), ստամոքսի անդորրավայնութեան, ջղային մաղձային եւ լեարդային հիւանդութիւններու, թոքախտի, տեսատեսութեան (մայասըլ), ընդաստութեան, ջղացաւութեան, ախտաբեկութեան (մեսսիլ եէլ), լուծողութեան (բօբօրուք), խոյլի (տըրահմա), անդամալուծութեան եւ այլն։

Օգնութեան բժիշկներ այս ալիւրին բարձր բժշկութիւններուն վկայած են։ Տօքթէօր Կուրէ՝ Բունթաթութեան. Տօքթէօր Վիւրցէր՝ հողի, Բոքախտի, մաղասի, եւ քոքթուխակոց. Տօքթէօր Կամպէրէր՝ ստամոքսական տաղտկութեան. Տօքթէօր Իւրէ՝ ջղային անդորրավայնութեան. Տօքթէօր Հարվէյ՝ խորհրդութեան. Տօքթէօր Շօրլանտ՝ ջրգողութեան (սուրգա) եւ այլն։

Այս դեղը կը ծախուի Կ. Պօլիս Եանէս խանին դիմացը Պ. Ծիլինկիր դեղավաճառին խանութը։

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ · ՉԻՆԻԼԻ ԽԱՆ